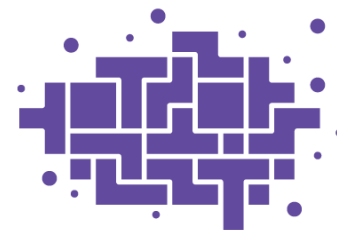

Teātra kritika Latvijā
un iekšējās
informācijas avoti
Zane Radzobe

FLPP

FUNDAMENTĀLIE UN
LIETIŠĶIE PĒTĪJUMU
PROJEKTI

Dezinformācijas un sazvērestību radītie
riski demokrātijai: Latvijas pieredzes
pārlūkošana

Teātra kritika 21.gadsmitā

- Pieaugošā mērā deprofesionalizēta postgutenberga laikmeta rakstniecība, kam raksturīga horizontāla, nevis vertikāla, izklāšanās
- Apgaismības radītā kritiķa kā eksperta krīze
- Kritika kā starpžanrs

(Radoslavjevič 2016)

- «Tas [rakstītais] būs reakcija. Jūs iekļausiet savā reakcijā visu, ko esat ienesuši teātrī: savu uzmanību, savas zināšanas, savu pieredzi, savas jūtas, savu dzīvi. Jūs zināt, ka jo mazāk jūs ienesat teātrī, jo mazāk jums būs ar ko reaģēt. Jums nav svarīgs savs viedoklis. (..) Jūs gribat būt kritiķis, kurš domā ar visu savu ķermeni, tagadnē un pagātnē.»

(Croggon 2016)

- “Teātra kritika avīzēs Latvijā kļūst aizvien žurnālistiskāka: tā lielā mērā atgādina ziņas, sapludinot faktus un komentārus un iegūstot zināmu tirgus vērtību”.

(Čakare 2016, 53)

Intervijas ar teātra kritiķiem

- Septiņi regulāri rakstoši
- Anonimizēti
- Dažādas paaudzes, pieredzes, izglītības

Kādi ir teātra kritiķiem pieejamie informācijas avoti un kādas ir to funkcijas?

- Teksts
- PR materiāli - programma, anonsraksti, reklāmraksti, ziņu sižeti, teātra mājas lapa, arī dzeltenās preses materiāli.
- Teātra hronikas, monogrāfijas par māksliniekiem un procesu
- Kolēģu recenzijas
- «Tenkas atsevišķos gadījumos»

Vai saņemat iekšējo informāciju?

- Uz tiešu jautājumu daļa atbildēja negatīvi
- Visi tomēr uz to atsaucas
- Avoti – personiskās attiecības teātra vidē, kolēģi, teātra administrācijas pārstāvji
- Informācijas veidi - būtībā vērsti līdzīgā ietekmes virzienā kā teātra PR publiski izplatītā informācija.

Vai recenzenti pārbauda informāciju?

- trīs no septiņiem respondentiem atbildēja, ka cenšas iekšējo informāciju pārbaudīt
- pajautā vēl kādam
- legūglē
- Tikai viens respondents norādīja uz faktu, ka iekšējā informācija praktiski ir nepārbaudāma

Vai iekšējā informācija jāatklāj recenzijā?

- “Nē, tāpat kā diez vai jāatklāj arī visi avoti, ja vien tam nav kādas specifiskas nozīmes, lai skatītājs saprastu ieceres un mākslinieciskā rezultāta atšķirības.”
- “Nē, ne obligāti. Līdzīgi kā politikā darbojas *off the record* princips. Zemapziņā varbūt ko nofiltrēšu nost [vērtējumā, ņemot vērā iekšējo informāciju], bet ne vienmēr izmantošu tīrā veidā.”
- “Nē, iekšējā informācija vienmēr ir subjektīva. Bez tam tai nav nozīmes, jo vērtēts tiek gala rezultāts. Neizmantoju, nerakstu, neuzskatu, ka jāatklāj.”

Pašnovērtējums

- Augsts
- Pašpārliecinātāki ir tie kritiķi, kuru saiknes ar teātra vidi ir ciešākas
- “Parasti manipulēšanas notiek caur personiskiem kontaktiem, ja teātra pārstāvji jūt, ka kaut kas nav kārtībā. Tad sāk vaimanāt – remonts, izdzīti, slimi utt. Tad gan es cenšos pieņemt pozīciju, ka ir acīmredzams rezultāts, par ko es rakstu. Es uzklausīšu, bet pie vērtējuma vērā neņemšu.”
- Pašcenzūra